TÝDENÍK

politika

ROČNÍK I.
ČÍSLO 37 cena 3.70,-

ČTVRTEK 10.10 - 16.10. 1991

SOUKROMÝ LIST PRO POLITIKU A EKONOMIKU

Klaus zvolil loupež

Pro nynější vládnoucí moc je absolutní trest!

"Státní rozpočet plnil v 1. pololetí letošního roku významnou funkci při blokování inflace a při obnově rovnováhy v ekonomice. Bez restriktivní finanční politiky (tzn. bez omezení investic, dotací atd.) by byl růst cen podstatně vyšší a měl by hlavně mnohem delší trvání" - to jsou slova ministra financí V. Klause, které v pátek 27. září 1991 přednesl v parlamentu při předkládání zprávy o kontrole plnění státního rozpočtu.

Odmyslíme-li si politické pozadí Klausovy ekonomické reformy (totální likvidace národního hospodářství a jeho bazarový výprodej do rukou zahraničního spekulativního kapitálu převážně bankovního) je jeho argumentace: **přebytek státního rozpočtu = úspěšnost reformy, snadno napadnutelná i z pohledu výlučně ekonomického.**

Státní rozpočet je ve své podstatě pouhým účetním ukazatelem, formalizovaným plánem a hodnocení jeho salda může vypovědět pouze o tom, zda se na straně příjmů a výdajů daří plnit rozpočtovou strategii. O její správnosti však nevypovídá!!

To znamená, že konkrétní přebytek státního rozpočtu se za určitých okolností (v našem případě jsou dány politickým cílem Klausovy reformy) **může stát vhodným nástrojem manipulace s veřejným míněním.**

Klesající aktivní saldo státního rozpočtu (květen 91 +20,9 miliard Kčs, srpen necelých 10 miliard, konec roku 1991 +8 až -2 miliardy) výrazně poukazuje na nesprávnost oné strategie, protože produkční ukazatele vypovídají o něčem úplně jiném:

- **pokles průmyslové výroby činí 30-40%,**
- **rostoucí platební neschopnost podniků už dosahuje výše asi 80 miliard korun,**
- **pokles reálných mezd** (ceny se horentně zvýšily, mzdy zůstaly stejné),
- **růst zahraničního zadlužení bankovním spekulativním kapitálem** (vstupu podnikatelského kapitálu je permanentně zabraňováno),
- **propad v zahraničním obchodě dosáhl v pololetí letošního roku 8 miliard korun,** připojením se k obchodnímu embargu vůči Iráku jsme zaznamenali ztrátu ve výši 2 miliard USD. Oficiální zdůvodňování rozpadem trhů v členských zemí bývalé RVHP považuji za neopodstatněné, **neboť onen rozpad RVHP jsme iniciovali právě my, včetně požadavku striktních plateb pouze v amerických dolarech,**
- **znehodnocení československé koruny dvojnásobnou devalvací.**

V pojetí Klausovy ekonomické reformy tedy dochází k následující paradoxní situaci:

Je vcelku logické, že při výše uvedeném poklesu průmyslové produkce **by se měla v adekvátní proporci zvyšovat i nezaměstnanost. Ta se však za poklesem výroby značně zpožďuje** (tentýž moment nastal i v Polsku, přičemž Klausova ekonomická reforma je věrnou kopií reformy polského ministra financí Balcerowicze s roční prodlevou sociálních dopadů). Většina našich podniků však stále ještě věří, že se jedná o jev přechodný, **že přijde NĚCO, co přinese zásadní obrat. Propouštění a bankrotu se zarytě brání výprodejem své podstaty** (tzn. materiálu a surovin potřebných k výrobě, a to i s vědomím, že onen materiál budou třeba za půl roku potřebovat), **neinvestuje se apod., což se markantně projevuje v již zmiňované vzrůstající platební neschopnosti. Řada podniků zatím tzv. funguje také díky uměle vyššímu finančnímu rozdílu mezi hodnotou zásob zakoupených za staré (tzn. nižší) ceny a prodejem vlastních výrobků už za ceny nové (tzn. liberalizované, vyšší).** Samozřejmě že tato jejich reakce je řešením krátkodobým, bezperspektivním. Tento stav (toto umělé udržování podniků při životě a tzn. i umělá zaměstnanost) nemůže pochopitelně trvat dlouho a je velice pravděpodobné, **že v posledním čtvrtletí letošního roku výrazně vzroste počet bankrotujících podniků a dojde k prudkému vzrůstu nezaměstnanosti.**

Toto je věrný, skutečný obraz dnešního stavu československé ekonomiky, **stavu či chcete-li krize bez jakýchkoli námitek srovnatelné s hospodářskou krizí z let 1929 - 1932, avšak s tím rozdílem, že tehdy se židovským bankéřům podařilo onoho výsledného "efektu" dosáhnout za 4 roky, kdežto Klausovi se totéž podařilo "už" za rok a půl.** Pokles naší ekonomiky je navíc i nejvýraznější v porovnání s vývojem v ostatních bývalých socialistických státech.

Umělý přebytek státního rozpočtu byl vyvolán liberalizací cen v monopolním prostředí; tzn. že podniky díky oné liberalizaci odváděly do státního rozpočtu ve formě dané ze zisku značně vysoké částky (od začátku roku 1991 až dosud asi 18-20 miliard Kčs oproti očekávaným 5 miliardám).
Liberalizace cen však zároveň stupňuje poptávkovou bariéru, omezuje výrobu (výraznější snížení cen v dané situaci, kdy Klaus zrušil ze dne na den státní dotace, není možné, protože by předpokládalo zvýšení výroby o podstatné omezení výrobních nákladů) a má za následek onen klesající trend aktivního salda státního rozpočtu.

Jinými slovy - **přebytek ve státním rozpočtu** usvědčuje Klause jednoznačně z toho, že zvolil loupež, která se mu bohužel zatím daří. **Naopak deficit ve státním rozpočtu** - byl-li by způsoben investicemi do hospodářství, by svědčil o cestě nastoupené k prosperitě národní ekonomiky.

Jak z uvedeného vyplývá, rozsah trestních činů zakládajících skutkovou podstatu vlastizrady je u dnešní mocenské garnitury tak viditelný a hmatatelný, že snad ani nebude vyžadovat soudní zhodnocení. To bych osobně považoval za zbytečné mrhání času...

J. Tomáš

DNES V LISTĚ

Trik G. Bushe	(str.2)
Kněz? Václav Malý	(str.2)
Nový Mnichov	(str.3)
Atentát na G. Husáka	(str.4-5)
Mezinárodní Žid	(str.7-10)
Historické kořeny současného judaismu	(str.11-12)
Magnet tragédií	(str.13-14)
Politické strany v 1. republice	(str.15-16)

TRIK G. BUSHE

"Příslib pro mírovou budoucnost světa" - přibližně v těchto intencích komentují hlavní světové agentury nejnovější americké návrhy v procesu jaderného odzbrojení, nedávno přednesené prezidentem G. Bushem.

V následujícím komentáři se tuto iniciativu Bílého domu pokusím charakterizovat nikoli v jednotlivostech, ale jako takovou v souvislostech se zájmy rozhodujícího faktoru mezinárodní politiky - židovského establishmentu.

Vycházeje z tohoto kritéria hodnocení (každé jiné je zavádějící), musím konstatovat, že ona iniciativa je de facto naprosto bezvýznamným - leč účelově motivovaným - politickým trikem, sloužícím ke zmatení světové veřejnosti, k odvedení její pozornosti od skutečnosti, že rozhodujícím prostředkem k zajištění mocenských zájmů v globálním měřítku přestávají být zbraně v klasickém slova smyslu a že jsou stále více nahrazovány neviditelnými, a proto nebezpečnějšími (i z pohledu působení a ovlivňování) zbraněmi psychologickými (viz. TP č. 27 a 34). Nejenže jsou tak vyloučeny značné materiální ztráty (při vojenských kofliktech samozřejmé), ale i žádaný účinek je mnohem účinnější, včetně likvidace nepohodlných osob - to vše pod rouškou zednářských hesel "svobody, humanity, rovnosti" atd.

Jako bezvýznamná a zavádějící se ona Bushova iniciativa tudíž jeví právě ve světle velmocenské a mocenské součinnosti se židovským ovládnutím světa; ve světle rozhodujícího nebezpečí, které hrozí lidstvu především prostřednictvím chladnokrevné psychologické manipulace s jeho míněním naplánované v Sionských protokolech na desetiletí dopředu.

Směr a orientaci Bushovy politiky můžeme posoudit třeba na tomto konkrétním příkladu:

Americký prezident se na jedné straně pokouší vyvíjet "maximální úsilí" pro svolání a úspěch Mezinárodní konference o Blízkém východě včetně "spravedlivého" řešení palestinského problému (otázka zní - co Bush za onen úspěch považuje a o čem se vlastně na konferenci bude jednat, když Šamirova vláda už předem rezolutně odmítá stažení izraelských vojsk z okupovaných území) a na straně druhé se zasazuje o zrušení rezoluce OSN, která definovala sionismus jako rasistickou ideologii.

Výrazný rozpor uvedený na tomto příkladu není samozřejmě ani zdaleka ojedinělým a bez jakýchkoli obav se dá zobecnit. Podřízenost a bezvýhradná oddanost americké vnitřní a zahraniční politiky zájmům sionismu činí již více než půl století ze Spojených států satelit Izraele.

A v této souvislosti je nutné hodnotit jakýkoli významnější krok Bílého domu s možným dopadem na mezinárodně politický vývoj.

J. Tomáš

KNĚZ? Václav Malý

Téměř dva roky - od prosincových manifestací na Letné - o něm nebylo příliš slyšet, až nyní se znovu objevil na domácí politické scéně - tentokrát v souvislosti s Tigridovou "Výzvou občanům" (komentář k ní jsme přinesli v minulém čísle TP). Kněz Václav Malý ...

Byl jedním z mála hlavních aktérů listopadu 1989, který se krátce po té stáhl do pozadí. Později jsem se domníval, že alespoň částečně pochopil podstatu listopadové zrady a že se s jejími organizátory rozešel. Jeho obliba ve veřejnosti byla už tehdy značná a zvýraznila se ještě po té, když prohlásil, že svoji úlohu splnil, že odchází z velké politiky a že se v budoucnu chce věnovat pouze a výhradně svému kněžskému poslání. Mé osobní vizi, že pan Malý neodchází z politické scény dobrovolně, ale že se pro svůj pevný charakter a statečný postoj v čase předlistopadovém stal pro mnohé dnešní mocné nepohodlným, napovídala i jeho poněkud podezřelá autonehoda počátkem letošního roku (na přesné datum si už nevzpomínám).

V poslední době však z různých stran slýchám o nynějším chování pana Malého nepříliš povzbudivé a velice podivuhodné informace. Bezvýhradná podpora hradní klice, veřejné osočování osob nepohodlných Hradu (např. dr. Bartončíka) a jednoho zmála profesionálních novinářů Lidové demokracie pana Kaštánka, osobní angažovanost Malého v podvodné Tigridově výzvě atd., atd.

Když jsem si daná fakta uvedl do souvislostí, vyšel mi jediný možný výsledek - popularita V. Malého mezi občany (a mezi věřícími zejména) slouží hradní kamarile k manipulaci s veřejným míněním. A pak už jen zbývalo zodpovědět poslední, ale zásadní otázku: zda je ona Malého popularita využívána (tzn. s jeho vědomím a souhlasem) nebo zneužívána (tzn. bez jeho vědomí a souhlasu). Bohužel jsem zjistil, že pan Malý je s hradní suitou pevně spjat od samého počátku a roli, kterou v tomto tragickém, vlastizrádném podvodu přijal, přijal vědomě. Dnes však už nemá jinou možnost, než pokračovat v dané režii, protože podobně jako Havel a spol. je i Václav Malý "držen v šachu" m.j. otřesnými morálními delikty, kterých se dopustil. Protože se nechci uchýlit k bulvární prezentaci, ale protože zároveň považuji za nutné sdělit tuto pravdu veřejnosti, striktně se omezím na pouhé konstatování skutečnosti:

Sexuální orgie pana Václava Malého s dnešní náměstkyní federálního ministra vnitra paní Petruškou Šustrovou a spol. byly dle dostupných informací natolik odporné, že další podrobnosti se prostě neodvážím zveřejnit.

Taková je pravda. A kdokoli by se domníval, že její vynesení na povrch je touhou po novinářské senzaci za každou cenu, musím ho důrazně upozornit, že právě za zamlčování pravdy jsme v minulosti zaplatili už příliš mnoho. Osobně v tom v žádném případě nemíním pokračovat.

J. Tomáš

Nový Mnichov

V době kdy dostáváte, vážení čtenáři, do rukou tyto řádky, měla by už být podepsána smlouva s Německem. Také už by měl být znám její text; ještě před ratifikací Federálním shromážděním. Text smlouvy, samozřejmě bez eventuelních tajných doplňků, které akty tohoto druhu obvykle provázejí, a které stejně tak obvykle bývají jejich nejdůležitější částí. Příkladů z historie je dostatek; stačí si namátkou připomenout pakt mezi Molotovem a Ribbentropen, jehož tajná část nebyla veřejnosti ani po prakticky padesáti letech dosud objasněna.

Co nás v případě chystané mezistátní smlouvy mezi Československem a Německem čeká? Je jenom velice nepravděpodobné (a bude se mnou asi souhlasit každý, kdo jen trochu sleduje dosavadní činnosti našeho nejvyššího zastupitelského sboru), že by se parlament jako celek proti ratifikaci smlouvy postavil a odmítl ji. Některé skupiny nebo kluby poslanců jistě vznesou na vládu doplňující dotazy, schvalování smlouvy asi proběhne v poněkud vzrušené atmosféře, ale to bude tak asi všechno, co parlament na uhájení státní suverenity udělá. A jak rád bych se v tomto odhadu mýlil!

Pod naprosto nesmyslnou a falešnou záminkou odmítnutí principu tzv. kolektivní viny (tedy stejný argument, kterým prezident Havel de facto zlegalizoval všechny zločiny komunistického režimu) se najednou, v období zdánlivě hlubokého míru a tzv. porozumění mezi Evropany, probudí jednoho dne národy této země do nového Mnichovského pokoření, do další okupace své vlasti stejně důkladné, jako tehdy před třiapadesáti lety. A tentokrát k tomu nebude potřeba desítek po zuby vyzbrojených divisí, stojících na našich hranicích. Úplně k tomu postačí vábnička tučných kont a míst ve správních radách akciových společností, které tuto státní reprezentaci přiměje k nejhroznějšímu zločinu, jaký civilizované lidstvo zná - ke zločinu velezrady.

V úvodníku nazvaném "Kdo nás zastupuje?" (TP č. 34) jsem komentoval opakovaný výrok ministra Diensbiera, podle nějž je prý pro náš stát dokonce výhodnější prohlášení pouhé nulity mnichovského diktátu!! O zásadním, osudovém významu, jaký zakotvená zásada nulity Mnichova od samého počátku, tedy jeho implicitní prohlášení za akt mezinárodního terorismu, pro budoucnost naší země - i o tom bylo i jinde napsáno skutečně dost.

Jako nejvážnější překážka neochoty německé strany, uznat, že bez této základní podmínky je mezistátní smlouva pro naše národy absolutně nepřijatelná, se obvykle uvádí postoj sudetských Němců, kteří v prohlášení apriorní nulity Mnichova prý vidí ohrožení svých práv na majetek a domovinu. O nepodloženosti jejich arogantních požadavků z právního i morálního hlediska jistě bylo také popsáno hodně papíru a vyřčeno mnoho slov, ovšem není již všeobecně známo, že problém tzv. sudetských Němců byl z obou hledisek definitivně a spravedlivě rozhodnut nejen vítěznými mocnostmi, s jejichž výslovným souhlasem byli sudetští němci po válce z našeho území odsunuti, ale že toto řešení akceptovala později i sama německá strana. Důvody reálného pohledu na tuto problematiku jsou zřejmé:

První republika se celkem úspěšně pokoušela o poctivé, demokratické řešení otázky našich Němců. Škoda, že se totéž nedá říci o její oficiální politice vůči právům Slováků, kde prosazovala místo poctivého uznání jejich práv na svébytnost nebezpečnou a neudržitelnou politiku tzv. čechoslovakismu. Troufám si tvrdit, že kdyby tehdejší politické vedení T. G. Masaryka a Beneše postupovalo ve věci respektování národních práv Slováků stejně liberálně jako vůči čs. Němcům, nebyl by náš společný stát v tak hrozivé situaci jako je dnes. Chyby či hříchy minulosti, nejsou-li napraveny a dokonce se v nich tvrdošíjně pokračuje, nesou své "ovoce" i po tolika desetiletích.

Všeněmecké hnutí se začalo mezi našimi Němci šířit ihned po nástupu Hitlera k moci. Role vůdce připadla učiteli tělocviku K. Henleinovi, který už na podzim roku 1933 začal organizovat hnutí sudetských Němců v Československu. Ve volbách r. 1935 dostala jeho strana 67% všech německých hlasů a o pouhé tři roky později, při komunálních volbách, dokonce 92% všech německých hlasů. Není tedy pochyb, že i přes místy nevybíravé agitační metody Sudetoněmecké strany se naprostá většina našich Němců rozhodla sama pro Henleina a nacisty.

Mnichovskou zradu stejná většina Sudeťáků přivítala s nadšením, stejně jako defenitivní obsazení celého českého území o několik měsíců později, v březnu 1939. Je tu ještě jedna nepopiratelná skutečnost - sudetští Němci projevovali méně odporu proti nacismu než Rakušané, a dokonce i než tzv. říšští Němci jako celek. To dosud žádný historik nevyvrátil.

Už jenom z těchto okolností je naprosto zřejmé, že nelze v žádné podobě připustit návrat ke stavu z první republiky, k němuž současná podoba mezistátní smlouvy tak či onak směřuje. Kdo toto prosazuje - a z naší strany i za cenu zrady zájmů vlastního národa - nemůže se skrývat za povídačky o "nutnosti přátelského soužití" mezi Čechy a Němci. Samozřejmě že si jej přeji, ale nikdy ne na tomto základě, na základě vnuceného ditátu! Historická zkušenost dokládá jasně, že takovéto soužití v pojetí zastánců Mnichova naopak vede k dalšímu napětí mezi národy.

Dobový dokument zdůvodňuje nutnost vysídlit provinilé Němce takto:

Aby se jednou pro vždy znemožnilo užít německé menšiny v Československu k pangermánským účelům, které nejen smrtelně ohrožují československý národ, ale jsou nejvážnějším nebezpečím i pro ostatní národy.

Aby Němci v Československu nemohli nikdy už rozrušovat jeho vnitřní jednotu a soudržnost, jakož i jeho bezpečnost.

Aby se zjednaly předpoklady k pokojnému soužití Čechů a Slováků s těmi Němci, kteří budou v Československu po jeho osvobození.

Těchto cílů nebylo možno dosáhnout jinak, než vysídlením těch němců, kteří se proti Československé republice a její bezpečnosti provinili, kteří souhlasili s Hitlerismem a nacismem, a kteří se podíleli na hrůzách války a jejích zločinech.

Nevidím sebemenší důvod ke zpochybňování práva československého sátu na vysídlení těch němců, kteří se podíleli na jeho rozbití a následně na válečných zločinech. navíc sami dobrovolně odhodili čs. státní občanství a nahradili je německým - československý stát nemá vůči nim žádné povinnosti ani závazky.

Nová mezistátní smlouva tedy musí být postavena na těchto výchozích skutečnostech, a pokud tomu tak nebude, jde z německé strany o zastřenou agresi - ze strany našich sametových vůdců, kteří se k takové hanebnosti propůjčují, o jednoznačnou zradu.

J. Voříšek

PŘED SEDMI LETY BYL PŘIPRAVEN ATENTÁT NA G. HUSÁKA

Svědectví GFP

V létě roku 1983 byly z jugoslávské Rovinje odeslány dva telgramy rádiu Svobodná Evropa v Mnichově. Byl v nich uveden čas, místo setkání a poznávací znamení GFP, tričko s nápisem Gold Fassl Pils, které měl mít na sobě odesílatel telegramu. Nikdo v Mnichově těmto telegramům nepřikládal zvláštní význam, a nepokládal za potřebné zabývat se blíže neurčeným setkáním s někým z komunistického Československa. Věta "v zájmu naší společné věci" v úvodě telegramu ve své strohé všeobecnosti nikoho nepřesvědčila, aby zjistil její skutečný obsah. Odesílatel v pravidelném čase večer co večer, na stejném místě po celých deset dnů marně čekal na setkání. Tehdy ještě nemohl tušit, jak tato událost a následně jeho návrat do Československa ovlivní jeho další osud i osudy jiných lidí.

Toto svědectví je popisem úsilí o individuální vzdor proti mašinérii totalitního režimu. Aktéři našeho příběhu žili v jednom z nejortodoxnějších komunistických režimů, kde od roku 1968 neexistovala prakticky žádná aktivní opozice, která by byla schopna ohrozit tento systém. Byli jedněmi z neznámých a zapomenutých, kteří za železnou oponou v zemích sovětské sféry vedli svoje malé soukromé války a nesmiřitelný boj s neostalinistickou mocí. **Patřili mezi hrstku těch, kteří vedli skutečný politický boj proti komunistické diktatuře, bez jakékoli podpory u mlčící, lhostejné většiny.** Navzdory tomu nikdy neztratili víru ve vlastní pravdu.

Všechny události se ve skutečnosti odehrály a je možné je podložit důkazy. Jména osob jsou změněna z důvodů trestně právních následků, které by jim v ČSFR stále ještě hrozily, protože současný právní stav, v protikladu s promlčením trestní stíhání.

Uznání III. protikomunistického odboje je pro polistopadovou vládu, složenou z disidentů, členů Charty 77 a bývalých komunistů příliš horkým kaštanem. Parlament, v němž je evidentní značná účast komunistů a konfidentů bývalé StB, **návrh uznání III. odboje zamítl jako nežádoucí a podle jejich vyjádření "odporující mezinárodnímu právu". Tento postup se stal neoficiálním legalizováním činnosti komunistické strany a jejích represivních složek. Národu tím bylo odebráno právo postavit se na odpor proti vlastnímu ničení. Dokonce ho nepřímo podporuje i známá these Amnesty International, která za politické vězně považuje jen ty, kteří se diktaturou nechávají dobrovolně věznit a týrat. Toto tvrzení je velmi nebezpečné, protože automaticky kriminalizuje všechny, kteří jakýmkoli způsobem bojovali proti totalitě, a naopak právně legalizuje násilí, páchané téměř půl století na celém národě. Tisíce umučených a zastřelených na hranicích by mělo pro Amnesty International právě takovou odpověď. Uvedení následujících skutečností představuje v současné vnitropolitické situaci určité riziko, proto ho prezentuji pod pseudonymem GFP.**

Dosud jen několik zasvěcených vědělo o tom, že se **v letech 1983 - 1984 připravoval politický atentát na tehdejšího muže číslo 1, generálního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta republiky Gustáva Husáka, prvního tajemníka strany Vasiľa Biľaka a další.**

I.

Etici a moralisté se nikdy neztotožní s pojetím radikálního řešení beznadějné situace. Za takovou je nesporně a bez protiargumentů možno označit situaci, která desetiletí přetrvávala v Československu po komunistickém převratu v roce 1948. Všeobecný a zvláště duchovní úpadek dosáhl vrcholu po zdeptání reformních pokusů v roce 1968. V tomto kulminačním bodě národ otupěl a upadl do apatické letargie lhostejného přežívání a smíření se s vlastní bezmocností něco na tom změnit. Hrozba armád sovětské mocnosti byla příliš bezprostřední, než aby mohl vzniknout sebemenší projev aktivního odporu. Na okraji tohoto hřbitovního ticha se jako ozvěna ztrácely hlasy těch, kterým se podařilo emigrovat a nesmířili se s porobou své vlasti. **Faktor času působil, národ si zvykal a přijímal svoji situaci jako osudově neměnný stav. Stav přestal být vážný, za to se stal dokonale beznadějný.** Takto ironicky by se dalo nazvat období po roce 1968.

Specificky odlišná situace vznikla v Čechách, kde intelektuální kruhy, sdružující se hlavně v Chartě 77 dokázaly v daných možnostech kriticky vystupovat vůči režimu. Jak tvrdí sami členové Charty, dnešní představitelé vlády, **Charta nikdy nebyla opozicí.** Režim si plně uvědomoval, že ho může ohrozit **jen forma aktivní politické opozice.** V rámci generální prevence, jak zněl tento oficiální termín, likvidovala státní moc už v zárodku náznaky jakéhokoli projevu odporu. Veřejné projevy nesouhlasu a kritika režimu, mající podporu v zahraničí, nebyly natolik silným impulsem, aby vytrhly národ z mlčení a lhostejnosti. **Často působily spíše negativně a depresívně, zvláště po té, když byla veřejnost zastrašována perzekucí oponenta.** Mnohem složitější situace vznikla na Slovensku, kde prakticky neexistovala žádná rozsáhlejší forma integrovaného nesouhlasu. Ojedinělé případy byly převážně jen záležitostí individuálních projevů. **Po generace umrtvované národní uvědomění se projevilo ve všech svých důsledcích. Režimu se podařilo držet v šachu celý národ pomocí svého fundamentálního atributu - strachu.** Strachu ze ztráty lepšího zaměstnání, strachu z ohrožení studia svých dětí, jednoduše totální dobrovolnou volbou podřízenosti státní moci. Jejím pilířem se stala prodloužená ruka KSČ, Státní bezpečnost, jejíž chapadla dosahovala všude. Zákon a tzv. socialistické právo se staly poslušným nástrojem na umlčení každého úmyslu myslet jinak, než bylo režimem povoleno. **Co bylo nejhorší, že tento strach přerostl v celonárodní chorobu, která systematicky deformovala myšlení podle stranických směrnic.**

Při značné části politických atentátů sehrává svou úlohu patřičná dávka fanatismu nebo osobní zaujatosti. V našem případě jsme vycházeli převážně z praktického a reálného pohledu. **V prvé řadě nám šlo o radikální reakce a eliminování faktoru strachu před působením státní moci.** V našem přesvědčení jsme vycházeli z těchto faktů:

Sebevědomí a očividná arogance pohlavárů komunistického režimu pocházela zvláště z toho, že cokoli dělali, mohli činit beztrestně, bez toho, aby je mohl někdo ohrozit nebo jim v tom jakoukoli formou zabránit. **V historii komunistického Československa se nevyskytl jediný případ jejich bezprostředního přímého ohrožení.** Vyjímku tvořily jen stalinské praktiky, kdy se navzájem likvidovali těmi nejzákeřnějšími způsoby. Oficiálně se však veřejnost mohla dozvědět jen o předčasném úmrtí následkem nemoci nebo jiné obvyklé příčiny. Komunistická propaganda mistrovsky manipulovala s každým politickým atentátem, k němuž došlo za železnou oponou a s oblibou ho označovala za průvodní jev rozkládajícího se kapitalismu. V mnoha případech se tak stalo ovšem za asistence KGB, respektive rozvědek podřízených satelitů. Vycházejíce z těchto historických faktů, dospěli jsme k přesvědčení, že jediným účinným způsobem, jak vyvolat politický šok a jiskru, která by zbavila národ strachu a vrátila mu ztracenou sebedůvěru, **by mohl být vydařený politický atentát, přičemž by jeho původci nebyli odhaleni.** Byli jsme přesvědčeni, že jedině tento krajní způsob naruší mýtus neohroženosti a přehnaného sebevědomí, s nimž komu-

nističtí diktátoři na veřejnosti rádi vystupovali. **Sebeobětování při provedení atentátu jsme proto považovali za nevhodné a z reálného hlediska za úplně zbytečné. Měl to být demonstrativní akt, jak přesvědčit mlčící většinu o tom, že existuje možnost skrytě a v anonymitě narušit mocenskou strukturu státu.** Naším vzorem se stala akce československých parašutistů kteří provedli atentát na R. Heydricha. Tento atentát je možno označit za politické gesto, které mělo nacistickému Německu a světu dokázat, že český národ zůstal nepokořen.

Při obdobném atentátu v komunistickém Československu by neexistovala hrozba represí na civilním obyvatelstvu, které provedla německá branná moc. V tom byl zásadní rozdíl, který jsme si plně uvědomovali.

II.

Je přirozené, že myšlenka přípravy politického atentátu v tehdejších československých poměrech se bude zdát na prvý pohled jako fantasmagorie vytržená z reality. Když člověk nad něčím hlouběji a důkladně neuvažuje, obyčejně nenachází řešení. Ve skutečnosti bývá cesta i k nejsložitejším problémům často triviálně jednoduchá, jako při známém příkladu s Kolumbovým vejcem. Jediný háček spočívá jen v nalezení řešení. Nabídlo se nám samo, hlavně okolností, že jsme už jako žáci povinně absolvovali uvítací ceremoniály **na letišti pod Tatrami v Popradě**, kde jsme vyrůstali. S vlaječkami v rukou jsme poznávali F. Castra, L. I. Brežněva a jiné předáky komunistických diktatur. Domácí potentáty zpravidla stačilo vítat špalíry školáků, které lemovaly ulice během průjezdu centrem města. Vpředu policejní motocykly a ochranná vozidla kolony a v dlouhé řadě černých limuzín jsme mohli zahlédnout Gustáva Husáka, který se na nás rutinovaně usmíval a blahosklonně mával na pozdrav. Cílem jejich cesty bylo sídlo zvané **Zámeček**, nacházející se v prostředí neporušené přírody **Belanských Tater**, začleněné do komplexu vládní rezidence. Tento krásný kout Tater byl jako stvořen pro oddych a státnická jednání. Tomuto účelu sloužil už za první republiky. Celý komplex byl přísně uzavřen a střežen několika desítkami příslušníků ministerstva vnitra. Nebyl vyznačen na žádné turistické mapě a celá oblast, bohatá na zvěř, byla určena jen vyvoleným. Obyčejný smrtelník se mohl dostat do objektů jen pro provedení kontroly a se zvláštním povolením. Dokonce i speciálně vybraný personál prověřených zaměstnanců rezidence se po příchodu stranických hostů nesměl v objektu zdržovat. **A právě trasa z letiště Poprad - Tatry, kterou absolvovala vládní vozidla, se stala podnětem, který nám vnutil řešení.** Tato cesta by v očích diverzanta byla přímo lákavým místem pro nastrojení pasti. Bylo to nejvhodnější místo pro císařský řez. Zůstávalo už jen useknout chobotnici hlavu.

Střílení ze zálohy je sice efektní scénou pro filmový scénář, ale v našem případě by bylo šílenstvím při zvážení počtu konfidentů a přisluhovačů režimu. Analyzovali jsme všechny dostupné poznatky o atentátech v minulosti. Počínajíce rekordním počtem atentátu na Ch. de Gaulla, až po atentáty v Latinské Americe. Jako využitelné jsme vybrali dvě akce, jejichž společným jmenovatelem bylo maximální využití technických možností společně s momentem překvapení. Při prvním, uskutečněném v jedné ze zemí jižní Ameriky, byla dvoutunová nálož výbušniny ukryta v těsné blízkosti hrobu, kde se konal pohřeb jednoho z ministrů vlády za účasti jeho kolegů. Druhý případ byl jedním ze zmíněné série francouzských atentátů. V den národního svátku, při němž se prezident zúčastnil pietního aktu, měla být obdobným způsobem odpálena nálož, ukryta ve vedlejším hrobě. Radiodetonárot měl být ovládán spouští fotoaparátu. Shodou okolností k atentátu nedošlo jen proto, že se hlavní aktér kvůli množství lidí nedostal na místo, odkud by mohl vizuálně sledovat prezidenta de Gaulla. Hřbitov jako místo provedení atentátu jsme zavrhli pro účast značného počtu lidí, kteří by se stali zbytečnými obětmi. V našich podmínkách nám šlo hlavně o to, aby postiženými byly jedině osoby přímo spojené se stranickou špičkou. Šlo především o příslušníky státní bezpečnosti z tzv. oddělení Ochrany osob. Naší motivací byla reakce veřejnosti - proto jsme tomuto aspektu věnovali mimořádnou pozornost. Ze stejného důvodu jsme jako nejvhodnější vybrali úsek v pásmu obklopeném hustými lesy, vzdálený od obývaných míst. Současně to pro nás znamenalo lehčí přístup bez rizika předčasného odhalení. Velmi cenné informace se nám podařilo získat od člověka, který vykonával službu jako adept Pohotovostního útvaru bezpečnosti právě v onom Zámečku. Bezpečnostní služba, jak jsme zjistili, se zaměřovala na strážení a kontrolu v těsné blízkosti vyhraženého území celého komplexu. Tak zvané ochranné pásmo rezidence bylo takticky oficiálně označeno jako přísně chráněná rezervace Tatranského národního parku, pro turisty nepřístupná.

Jako nejvhodnější jsme si zvolili terén, dostatečně vzdálený od ochranného pásma komplexu v souvislém lese, začínající za osadou Tatranská Lomnice. Tento úsek poskytoval záruku bezpečného přístupu a nerušené práce při umísťování náloží. Náš plán byl vcelku jednoduchý. Několik měsíců před příchodem stranické kamarily jsme měli připravit v lese na okraji silnice několik silných náloží, umístěných v ocelových lahvích, rozmístěných ve vzdálenosti asi 30 metrů od sebe. Úsek cesty jsme vybrali v části lesa, viditelné dalekohledem z větší vzdálenosti. Současně musel být úsek bez ostřejších zatáček, kde by se vozidla pohybovala nejvyšší rychlostí. Při explozi dvousetkilogramových náloží by vznikly krátery se značným průměrem. V našem případě by sice epicentrum výbuchu bylo vedle silnice, ale ničivá síla exploze by byla dostačující na poškození silnice i svým okrajovým účinkem. Při paralelním výbuchu více náloží v krátkém okamžiku by se takto kolona vozidel roztrhla na několik částí. Účinek bleskového úderu by se znásobil hromadnou srážkou vozidel, která by výbuch přímo nezasáhl. Na realizaci akce by stačili dva lidé, kteří by v dostatečném předstihu umístili výbušninu naplněné nálože na místě a zakopali je v lese při okraji silnice. Těsně přede dnem "D" se měly do náloží vmontovat radiodetonátory, ovládané signálem z bezpečné vzdálenosti. Pro snížení rizika a bezpečnější únik z inkriminovaného místa měla být obsluha vysílače ve spojení s pozorovatelem přímo viditelného úseku průjezdu kolony. Kvůli zamezení zachytit vysílanou frekvenci by byl rádiový provoz omezen jen na vysílání krátkého akustického signálu v nejvhodnějším momentu průjezdu kolony, což mělo být znamením k odpálení náloží. Protože se obsluha vysílače nacházela na bezpečném místě, jediným reálným rizikem by bylo co nejrychlejší uniknutí pozorovatele z nebezpečného pásma, v němž by byla v krátkém čase vyhlášena pro bezpečnost a armádu pohotovost nejvyššího stupně. Pozorovatel se měl ihned po akci zbavit dalekohledu a vysílačky. preventivně jsme se rozhodli pro tuto úlohu určit dvojici chlapce s dívkou, kteří by se vraceli z výletu v Tatrách. Náhradní variantou byl okamžitý ilegální odchod pozorovatele horskými přechody do Polska, kde by setrval až do ukončení prvního náporu kontrolních opatření. Tato úloha by mohla připadnout jedině mně, protože jsem měl v Polsku příbuzné a přechody jsem dobře znal. Pro náš záměr bylo výhodné, že jsem u příbuzných v Polsku často trávil dovolenou. Před atentátem bych legálně vycestoval a nechal si orazítkovat pas, potom bych se k uskutečnění atentátu ilegálně vrátil domů a pak znovu ilegálně odešel do Polska. Přechodem pasovou kontrolou při legálním návratu bych si současně vytvořil dokonalé alibi.

Zjednodušené schéma akce by se dalo znázornit nepravidelným pravoúhlým trojúhelníkem. V bodě "A" na vrcholu trojúhelníku se nachází pozorovatel, v bodě "B" je cesta a v největší vzdálenosti v bodě "C" je obsluha vysílače.

GFP
(dokončení příště)

Osobnosti nejen historické

K. H. Borovský

O novinách.

(Národní noviny, 6. dubna 1849)

"Od dnešního dne jest v Praze prodávání novin a časopisů zapovězeno následkem nově vydaného zákonu o tisku.

Nám sice neškodí toto nové ustanovení v ničem, poněvadž beztoho jsme nedávali své noviny roznášet a na ulicích prodávat. Tím více tedy můžeme nestranně úsudek svůj k tomu pronésti, totiž že pokládáme toto ustanovení za zcela zbytečné a surové omezování svobody vůbec. Když roznášení a prodávání všelikého zboží dovoleno jest, proč ne prodávání tištěných spisů? A k tomu se škodí mnohým chudobným lidem, kteří se od počátku svobody tisku tímto novým způsobem bez škody jiných poctivě živili jako roznašeči a prodavači časopisů, kdežto s několika groši kapitálu mohli dosti výživný obchod vésti, poněvadž hned po vyprodání zase mohli nové zboží zakoupiti.

Nevíme skutečně, z jakých ohledů ministerstvo tuto věc do zákonu přijalo, leda snad že tím chtělo zameziti rozšíření malých dráždivích časopísků. Platné mu to bude k jeho záměrům velmi málo, neboť si nyní jistě ty časopisy, které se dříve na ulicích prodávaly, zřídí množství expedic v tabáčních trafikách, krámkách atd., a budou se prodávati jako posud, jenomže chudší lidé, kteří je dříve bez krámku na ulici prodávali, o výživu přijdou.

Musí se vůbec každá vláda liberální držeti té hlavní zásady, že proti zlým účinkům tisku se má působiti opět tiskem, a když by třeba některý přepjatý časopis lid škodlivým způsobem dráždil, však rozumnější noviny beztoho zas tyto věci vysvětlí a pravou cestu lidu povědí. Pouhými zákazy a obmezováním se ale nic nedocílí, leč tajné, tím škodlivější dráždění. Jenom s pravdou ven, ta si sama proklestí cestu tak proti přepjatostem dráždičů, jako proti reakci neliberálního ministerstva."

Statečnost politická

(Národní noviny, 26. srpna 1940)

"Stálost, vytrvalost a neohroženost politická jsou vlastnosti, které nevyhnutelně národ míti musí, chce-li upevniti svoje práva a svobodu: bodužel ale těchto vlastností ještě příliš pořídku nalézáme. Jak mnohý mezi příteli svými aneb někde v hostinci aneb, jak říkáme, za větrem až přespříliš zuřivý a radikální člověk, svěsí hlavu, ohne hřbet a poníží svou mysl, jakmile co činiti s ouřady má, jakmile strana jemu ve smýšlení politickém protivná zvítězí a své odporní ustrašovati a pronásledovati počíná. Jak mnohý, jenž v roku 1848 bouřlivým svým radikalismem až všechno děsil, jemužto tenkrát všeho málo bylo, jemuž se celý svět zdál býti neliberální a reakcionářský, jak mnohý, pravím, ouhlavní radikalista z minulého roku obchází nyní s kloboukem v ruce jako zmoklá slepice v ustavičných ouzkostech, aby si někdo nevzpoměl na jeho loňskou zuřivost.

Jaká jest asi příčina tohoto tak obyčejného úkazu? - Ovšem jest příčin více, my však zde jen na jednu hlavní poukázati obmýšlíme. Že jsou vůbec lidé bez všeho mravního charakteru, kteří vždy jen s tou stranou drží, která vyhrává, kteří se tedy i vloni beze všeho přesvědčení a bez mravního pudu k liberální straně přidali, domýšlející se, že musí zvítěziti a že pak přitom uloví lecjaký výnosmý ouřádek nebo něco tomu podobného: o tom všem, jakožto věci příliš sprosté, obyčejné a mizerné, nechceme ani slova šířit.

Takoví lidé budou dnes sloužiti absolutní vládě za denuncianty a za biřice, a zejtra, kdyby se věci obrátili, budou své nejpoctivější spoluobčany věšet na lucernách a připravovat pod guillotinu, vždy ale budou vyhledávat beze vší svědomitosti jen svého špinavého zisku.

Mužové ale, kteří dle pevných zásad smýšlejí, kteří si utvořili pevná nezrušitelná pravidla v politice, přes které nikdy nepřeskočí ani nepodlezou: takoví dovedou v čas přílišně politické bujnosti odporovati přemrštěncům, že často přitom utrží nezaslouženě nadávky, umějí ochladiti jejich přílišnou zapálenost a uchrání tím kolikráte vlast od velkého neštěstí, zato ale se také nebojí v zarmoucených dobách politické sklíčenosti povznésti neohroženě hlasu svého proti škůdcům a nepřátelům svobody. V politice musí každý napřed sám se sebou a svým svědomím býti urovnán a přesvědčen, že nic nespravedlivého pro vlast nežádá, pak ale, když jednou tohoto přesvědčení nabyl, nesmí se také báti toto své přesvědčení jakožto věc dovolenou a poctivou všude a před každým, a buď si to císař sám, vysloviti a zastávati.

Jen takovým způsobem může opravdu svoboda pravá vzniknout a pro budoucnost se ustáliti."

zpracoval J. Voříšek

Objednávkový kupón Týdeníku Politika

Objednávám pravidelné zasílání ks ..... Týdeníku Politika
Jméno .....
Adresa PSČ .....
Datum .....Podpis .....
Předplatné TP na měsíc (4 čísla) 114,80 Kčs + poštovné, platí se přiloženou složenkou. Z technických důvodů zatím roční předplatné nezavádíme. Kupóny posílejte na adresu:
Týdeník Politika, P.O.BOX 31, 106 00 Praha 106

Historické kořeny současného judaismu

(dokončení)

Arabskými muslimy okupovaný Pyrenejský poloostrov (v historické literatuře "Maurové") se tak svým způsobem stal zároveň významnou židovskou državou v Evropě. Židé zde zaujali významné postavení ve vědách (zejména v medicíně, právu a filosofii), ale pochopitelně též v obchodě, peněžnictví a ve státní správě. Odtud vyráželi do křesťanských států Evropy, kde se snažili získat obdobné postavení. Zde však byl vliv judaismu přece jen zprostředkovanější. Je nápadné, že prakticky ti sami arabští bojovníci, kteří r. 711 zvítězili nad obávanými Visigóty, utrpěli r. 732 neúspěch proti Frankům, vedenými dědem Karla Velikého, majordomem Karlem Martellem u Poitiers. Zde totiž nebyla židovská zrada, ani pomocný židovský oddíl, jako v případě Visigótů. Toto rozhodné vítězství zachránilo křesťanskou Evropu od další muslimské expanse. Neúspěch zaznamenal judaismus i ve východní části Evropy. Říše Chazarů (v oblasti při Černém a Kaspickém moři) se r. 965 zhroutila pod úderem ruských vojsk v čele s otcem sv. Vladimíra, knížetem Svjatoslavem. **V říši Chazarů byl judaismus oficiálním náboženstvím.**

Judaismus proto musel hledat nové formy uplatnění v křesťanských státech. Pro existenci po celé Evropě rozšířených židovských kahalů (osad, společenství) měli ve středověku největší význam tzv. dvorští Židé. Byli to finanční poradci vladařů, kterým poskytovali značné peněžní částky. Za to se jim dostávalo právní ochrany a byli podřízeni přímo vladařům. Ve Svaté říši římské byla zásada, že Židé požívají panovníkovy ochrany, vyslovena již r. 1103 za vlády Jindřicha IV. (1056-1105), proslulého odpůrce papeže sv. Řehoře VII. Privilegium z r. 1236 za vlády Friedricha II. Barbarossy (1212-1250) říká o Židech, že jsou "servi camerae nostrae" (t.j. služebníci naší komory). Silnou nevoli budili Židé svojí lichevní praxí. Lichva (lat. usura) je přijímání úroků z neproduktivních půjček; jednalo se zejména o půjčky v peněžní tísni, ale i o půjčky na stavbu hradů, křesťanských chrámů aj. Katolická Církev ve shodě se stanoviskem církevních Otců lichvu přísně odsuzovala jako hřích. Podle Církevního učení znamená lichva zneužívání nouze bližního k vlastnímu obohacení.

Katoličtí vladaři však bohužel většinou nebrali ohled na toto církevní stanovisko a dovolovali Židům přijímání úroků i z prostých půjček. Z hlediska principu Talmudu si Židé pochopitelně nedělali svědomí z např. 50-80% úroků, žádaných od "akumů". (Cizinci můžeš půjčiti za lichevní peníz, nikoli však bližnímu svému.) Aby ovšem tato sazba nebyla výslovně "do očí bijící", stanovovali jí Židé ve středověku často "per septimanam" (t.j. týdně): 1% per septimanam se tedy rovnalo 52% "per annum" (t.j. za rok).

Ve svých kahalech a školách (základní škola se nazývala "cheder", t.j. místnost, vyšší talmudské učiliště pak "ješiva", t.j. zasedání nebo bydlení) se pak Židé utvrzovali ve víře, že Ježíš Kristus není pravý Mesiáš, nýbrž podvodník, že pravý Mesiáš přijde a z Jerusalema bude řídit světové židovské imperium. Opatřovali si zároveň velké peněžní prostředky pomocí zmíněného lichevního vydírání k pronikání na panovnické dvory, které by je současně ochránily před hněvem lidu, popř.i judaismem nepřátelských panovníků.

Tento hněv křesťanského lidu mnohdy vybuchl, ať již "kontrolovaně" nebo "nekontrolovaně". Např. v době první křížové výpravy do Svaté země (1096-1099) pokládali při svém tažení její účastníci za svoji samozřejmou povinnost, provést úder proti nepřátelům Krista, usazeným v Porýní - v Kolíně n. Rýnem, Mohuči, Wormsu, ve Strassburgu a jinde. Tato vlna zasáhla i české země. Tehdejší český panovník kníže Břetislav II. (1092-1100) si nechal k sobě povolat představitele českých Židů a pronesl k nim podle kronikáře Kosmy následující slova: "Zplozený z kurvých synů, ty národe ismahelitský ... Bez groše jste přišli k nám, nuž bez groše jděte kam chcete! Vy že jste přijali křest - ať Bůh jest mi toho svědkem - že se to nikoliv mým, nýbrž Božským příkazem stalo!" (v souvislosti s násilným nucením Židů ke křtu křižáky).

Tehdy začala zejména z Porýní ona mohutná emigrace Židů do Polska, kde je tamní panovníci bez překážek přijímali, zejména v období feudálního rozdrobení Polska (1138-1295). V Čechách vydal velké privilegium pro Židy král Přemysl Otakar II. (1253-1295). V té době vydal jeho současník, legendární francouzský král Ludvík IX. Svatý (1226-1270), který má pro katolické Francouze význam srovnatelný s naším sv. Václavem, ostrá protijudaistická nařízení. Za jeho vlády byla v roce 1242 provedena konfiskace všech dostupných exemplářů Talmudu, které pak byly veřejně páleny na hranicích.

Roku 1278 byli zatčeni všichni Židé na území anglického království a v roce 1290 vyhoštěni ze země. Dekret krále Eduarda I. to zdůvodňuje slovy: "Na odplatu za spáchané zločiny a ke cti Ukřižovaného jsme je jako zrádce vyhostili z naší země." Zmíněný vypovídací dekret zůstal v platnosti až do října r. 1655, kdy v období Anglické revoluce docílila delegace nizozemských rabínů v čele s Menasschem (Menašem) ben Israelem od Olivera Cromwella dovolení, aby se Židé opět mohli v Anglii usazovat.

Pro nedostatek místa se zde nemůže podrobně věnovat dějinám Židů ve všech evropských zemích. Nastíníme proto pouze některé základní otázky, resp. tzv. problémy. Jak již naznačeno, získali Židé v českých zemích významné pozice zejména za Přemysla Otakara II. Tradice pražského vysokého talmudského učení je ovšem mnohem starší. Jeho počátky spadají nejméně do 11. století. Zmíněné události v období vlády Břetislava II. nezlikvidovaly posice judaismu. Již ve 12.-13. století patřily pražské "ješivy" (viz. výše) k nejvýznamnějším židovským školám v celé Evropě.

Některé zajímavé podrobnosti uvádí F. Weiner ve svém článku "Hebrejští autoři v českých zemích" (Střední Evropa r. 15, 1990, str. 130-153). V době vlády Václava IV. (1378-1419) působil v Praze jako rabín známý kabbalista rabi Avigdor. Podle tradice byl přijímán samotným králem a měl jistý vliv u dvora. **Také názor, že měly některé jeho ideje vliv nejen na M. Jana Husa, není nepravděpodobný. Tento rabín Avigdor Kara (zemř. asi 1439) také údajně přeložil do staročeštiny několik svých básní, např. hymnus na jednoho Boha, který zpívali husité. Již v šedesátých letech našeho století poukazoval S. Segert na vliv hebrejské punktace při Husově reformě českého pravopisu.**

Zajímavý je rovněž mnohostranný vliv (přímý i nepřímý) judaismus na vznik evropského protestantismu. Je známou skutečností, že mnohé směry protestantství kladly zvýšený důraz na Starý zákon, počínaje radikální odnoží husitství - Tábority. Josef Pekař ve své monumentální práci "Žižka a jeho doba" poukázal na fakt, že tento důraz na Starý zákon nemálo přispěl k proměně ideových představitelů Táboritů v "kněze krvavé". **U lutherství a kalvinismu je pak mimo jiné nutno upozornit na jednoho společného jmenovatele: totiž likvidaci chápání náboženství jako oběti, a důraz na "pouhou víru" (iustificatio sola fide - sola gratia), a na "slovo", což je typické rovněž pro judaismus od zničení jerusalemského chrámu r. 70.** (Synagogy jsou pouhým "shromážděním", doslovný překlad je "sbornice", nepřináší se zde obět.). U J. Kalvína (1509-1564) je pak charakteristická striktní nauka a praedestinaci (předurčení). V tomto smyslu se také mnozí národové, kteří přijali kalvinismus (např. Holanďané nebo jihoafričtí Burové) chápali jako "Nový Israel".

V době historického vzniku evropského protestantství měla rovněž klíčový význam účast židovského kapitálu na mnohých akcích. Tak např.

roku 1519 podpořil volbu Karla V. za císaře Svaté říše římské proti francouzskému králi Františkovi I. z obavy, aby se po staletích Francie opět nespojila s Německem. Aby však Karel V. příliš nezesílil, podporoval tento židovský kapitál proti němu lutheránská knížata. Na této skutečnosti nic nemění fakt, že sám M. Luther na konci svého života ostře verbálně napadal Židy.

Největší podpory se však ze strany judaismu dostalo nově vzniklému Holandsku (Nizozemí - Spojené provincie, jehož nejvýznamnější částí byla provincie Holland - odtud Holandsko), kde vznikla odbojem proti Španělům kalvínská republika. (Tento odboj proti Španělsku trval zhruba 80 let, od 1566 do 1648, s přerušením v letech 1609-1621.) Právě v Nizozemí byly položeny základy židovské "haute finance" (vysokých financí). Významným mezníkem bylo založení amsterodamské bursy roku 1613. Zvláštním druhem židovských finančních zdrojů se postupně stávají spekulace s akciemi. **Není také náhodné, že první tištěný Talmud pochází z Nizozemí**. Dalším významným úspěchem judaismu bylo získání silného vlivu v Anglii a jejích amerických koloniích v 17. a 18. století. Po svržení katolického krále Jakuba II. z rodu Stuartovců v r. 1688 nastoupil Vilém II. Oranžský, který uskutečnil dočasnou personální unii nizozemsko-anglickou. Zákon ze 16. prosince r.1689 proměnil Anglii (od r. 1707 oficiálně Velkou Británii) de facto v plutokracii a anglického krále v loutku. Slovo plutokracie je odvozeno od řeckého boha bohatství Pluta. Znamená tedy takové státní zřízení, v němž o výběru vykonavatelů vládní moci rozhoduje skupina bohatých lidí, kteří pomocí svého majetku mají moc fakticky v rukou. S Vilémem III. přišli do Anglie mnozí nizozemští Židé, kteří přinesli vyspělou techniku bursovních obchodů. Např. Menasseh (Menaše) Lopes nabyl velkého jmění tím, že využil paniky, kterou způsobil falešným poplachem "Královna je mrtvá!" (Anna 1702-1714), nástupkyně Viléma III. Skoupil všechny státní papíry, jejichž kursy rychle klesly. V r. 1694 byla uzavřena první anglická státní půjčka ve výši 1,2 milionu liber na 8% úrok. Za účelem realisace půjčky byla tehdy založena Bank of England. **V této době pak již máme první bezpečné zprávy o svobodných zednářích**. Dne 24. června 1717 se sešli zástupci tří londýnských lóží a založili Velkou lóži anglickou (Grand Lodge of England).

Vliv judaismu prostřednictvím zednářských lóží však již náleží k nové kapitole "Historických kořenů judaismu".

dr. Pavel Kocek

Fikce mimo realitu

Národ, který kdysi dal světu Tomáše Baťu, národ, který byl svého času pověstný šikovností a pracovitostí svých řemeslníků, techniků, kumštýřů v tom nejlepším slova smyslu, a jehož obchodníci a podnikatelé bývali ve světě vítáni pro svoji flexibilitu v jednání a pevnost v charakteru a morálce - tento národ se ztratil. Přinejmenším v té jeho části, která se dnes považuje za představitele podnikatelské třídy.

Není zde místo k tomu, zamyslet se nad příčinami smutného faktu, že příslušníci kdysi váženého národa ukazují světu kolekci krátkozrakých, protože chtivých spekulantů, v než se průběhem několika málo generací znetvořili. Těch příčin jistě bude jako skoro vždy velice mnoho, některé z nich dokonce, jak se říká, objektivní, jenže pravá podstata tohoto úpadku (i když ne vysvětlení), která se zdaleka netýká jen podnikatelské sféry, je ve filosoficko-etické oblasti.

Rozdíl mezi těmi, kteří nám přinášeli v minulosti ze světa (ač o něj jde až v druhé řadě) úctu a vážnost lidí, s nimiž se stýkali, a těmi druhými, spočívá v rozdílném výchozím chápání pojmu a smyslu podnikatelství. Podnikatelství ve smyslu tvůrčím znamená především investovat. Investovat sám sebe do podniku, tedy do vlastního díla. Znamená to investovat vlastní um (nezaměňovat s chytráctvím), píli a schopnosti, ochotu obětovat okamžité výhody a pohodlí dlouhodobému zisku. Proto také nejsou v tomto jediném správném pochopení podnikatelství jako činnosti nezbytnou podmínkou peníze, "kapitál", jak se nyní s oblibou až fetišisující říká, aniž by se správně chápalo, co to vlastně kapitál je. Je totiž kapitál a "kapitál". Kdo si pod tímto slovem umí představit pouze hromádku, nebo spíše kupu peněz, lhostejno jak a odkud pochází, je vlastně jako podnikatel karikaturou, a to i bez ohledu na umění peníze "otáčet". Toto kritérium, úspěšnost při vydělávání peněz, které se stává jediným měřítkem, je velice nebezpečné a dlouhodobě nemůže vést k jinému, než smutnému konci. Takový člověk si sice rád říká podnikatel, ale není nic jiného než spekulant, tedy obyčejný parazit, konzument toho co nevytváří. Kapitál, a nímž "pracuje", není v podstatě nic jiného, než mrtvá, iracionální fikce, přesto že si za ní zatím může koupit a pořídit tolik toužené věci. To ovšem nemůže trvat do nekonečna, dokonce ani delší dobu ne. Hospodářství, postavené na fikci mimo realitu, jejíž státně vyjádřenou filosofií je ovšem velmi reálné okrádání jedněch druhými, nemůže skončit jinak, než totálním zhroucením se všemi hroznými následky.

Konsumní, spekulativní jednání naprosté většiny našich tak zvaných podnikatelů je ovšem pouhým jednáním příživníků, bez ohledu na rozměry jejich činnosti. To je chování a duševní dimenze malých lidí. Skutečným zločinem je v celostátním měřítku zhoubná ideologie státní a ekonomické reprezentace, v jejíchž intencích se všechno toto zlo děje. Proto také trest za spáchané zločiny, z nichž se budou zodpovídat, bude rozdílný. Je nepochybně zbytečné říkat tomu, kdo je zaslepen a opojen náhle získanou mocí a majetkem, že se z nich nebude těšit natrvalo - jde o ty, kdož by se snad pod dojmem pomíjivého lesku a víření mrtvých peněz nechali zkorumpovat přistoupením na tuto zrůdnou filosofii. Takových lidí by bylo škoda, protože přijde doba, kdy za kapitál bude opět považována především práce a vědomosti, kdy solidnost v jednání a životě bude platit víc, než okamžitý zisk.

Nepovažujme tuto přechodnou dobu za trvalý a nezměnitelný stav; není jím a nesmí jím být, protože jenom ten, kdo vidí trochu dál, nachází správnou cestu, i když to není vždy tak pohodlné jako skrývání se v dnešku.

Ale ten, kdo zavírá oči, aby neviděl, určitě upadne a při svém pádu strhává i ty vidoucí.

J. Voříšek

Magnet tragédií

S králem Vladislavem Jagellonským se spojuje nejen až neuvěřitelné slabošství, ale také významný stavební ruch v celé zemi. Ten sice nedostihl to, co bylo v husitských rebeliích zbořeno, již jsme nedokázali předstihnout ostatní země, přesto je se čím chlubit. Jde o období, zvané pozdní gotika a v četných městech se dostavovaly především chrámy, nedokončené či poškozené z předešlých dob. Nejvíce vynikla Kutná Hora se svým chrámem sv. Barbory. Dostavba počala roku 1480 a po Hanušovi z Hradce Králové vedli stavbu Matěj Rejsek (+1506) a Benedikt Ried (+1534). Jiní se proslavili již méně. Chrám sv. Barbory dostal trojhrotitou střechu, specialitou stavitele Rieda byly hvězdicovité a síťovité klenby z prohnutých a propletených žeber. Dalším slavným dílem tohoto stavitele je Vladislavský sál na pražském Hradě, který nemá v Evropě sobě rovnou stavbu té doby, dále oratorium v katedrále sv. Víta a chrám v Lounech. Matěj Rejsek se proslavil především Prašnou bránou. V onom čase byly postaveny i orloje na Starém Městě a v Olomouci.

Králi Vladislavovi bylo již 46 roků, když se oženil s francouzskou princeznou Annou. Ta nikdy nevstoupila na české území, podle předsudků z domova se štítila kacířské půdy. Po dceři Anně dala králi roku 1506 syna, který byl pojmenován po svatém francouzském králi, Ludvík. Po porodu zemřela. Princ se narodil předčasně a jeho tělo muselo být vkládáno do čerstvě zabitých zvířat, což byla obdoba dnešních inkubátorů, patrně zcela úspěšná a princ se zotavil. Vlivem královny Anny byl roku 1503 vydán mandát proti Českým bratřím, tedy příkaz, aby se stali buď katolíky nebo utrakvisty, nebo se podrobili vyhoštění ze země. Mandát byl roku 1508 ještě zostřen, u moci však byla šlechta a na ní záleželo, jak a kdy bude mandát naplněn. Šlechta tedy nijak nespěchala. Učení Bratří vedlo k pasivitě a ponížené poslušnosti, hodnější poddané si šlechta ani nemohla přát. Bratři trpělivě snášeli všechna bezpráví a nebylo tedy v zájmu panstva, se jich zbavovat.

Roku 1509 byl tříletý Ludvík korunován. Při obřadu je držel na rukou Albrecht Braniborský. Korunovace a oslava vypadala věrně v duchu moci krále Vladislava. Nebylo možno dokonce ani vhazovat drobné mince mezi lid, jak bylo jindy zvykem. Král peníze neměl, šlechta nedala a slavnost byla ubohá, chudá a smutná. Navíc se mezi Pražany a Maďary z královského doprovodu strhla bitka, 16 hostů přišlo o život a pražští výtržníci pak byli mučeni a popraveni.

Jagellonci byli příbuzní s Habsburky, což jim nijak nevadilo, aby se tyto dva nejmocnější rody v Evropě nervaly o Uhry a Čechy. Císař Maxmilián se dokonce proti Jagelloncům spojil s Německým řádem a moskevským velkoknížetem Vasilem III. Toto spojenectví však vzalo za své na sjezdu ve Vídni roku 1515. Za Jagellonce se účastnil též polský král Zikmund I, bratr Vladislava. Došlo k dohodě s Habsburky, navíc obě Vladislavovy děti byly zasnoubeny Maxmiliánovým vnoučatům. Princezna Anna si měla vzít Ferdinanda a s jeho sestrou Marií se měl oženit princ Ludvík. Jasná dohoda určovala, že v případě úmrtí Ludvíka nastoupí na český trůn Anna, nebo její synové, tedy Habsburkové. O osudu českého státu rozhodovali cizí panovníci, z české šlechty a měšťanstva však nikdo neprotestoval. Dle tehdejšího práva bylo vše v pořádku a navíc šlechta sama již pociťovala potřebu pevné ruky. Až po moháčské bitvě a jen proto, aby od kandidáta na český trůn, Ferdinanda Habsburského dostala drahé dary, bude česká šlechta hlásat, že není nijak vázána touto smlouvou.

Již rok po smlouvě, 1516, král Vladislav zemřel. Bylo mu 60 let, českou korunu neslavně nosil 45 roků, uherskou 26. Pohřben byl ve Slotním Bělehradě. O jeho slabošství jsem se zmínil nejednou, je vhodno uvést citát z dr. Ráčka T.J., že Vladislav nedokázal být kladivem a proto byl kovadlinou.

Nástupem desetiletého Ludvíka se rozvrat obou království ještě vystupňoval. Mladý král byl nadaný, uměl jazyky všech svých poddaných, s vladařskými povinnostmi a vzděláním, jež k tomu, náleží, byl přinejmenším obeznámen, hleděl si však jen zábav a poněkud nevázaného života. Samozřejmě se ani nenamáhal nějak usměrnit šlechtu, ostatně na to neměl sil. Do Prahy přijel až roku 1522, kde dal korunovat svou manželku, Marii Rakouskou. Pobyl v hlavním městě království českého celý rok, rozsuzoval spory a na panstvu požadoval finanční i vojenskou podporu na hrozící tureckou válku. Navíc byla tu dobu země strhována do dalších nebezpečí náboženských bouří, když se v Čechách počal šířit vliv Martina Luthera. Chaos v Uhrách nebyl o mnoho menší. Obrana země neexistovala, král byl bez peněz, šlechta bez zájmu a sultán Soliman I. dobyl roku 1521 Bělehrad, který před 65 roky tak statečně hájili Janové Hunyady a Kapistrán. Cesta do Uher byla Turkům otevřena, rozhodující bitva na sebe nedala dlouho čekat.

Uherská i česká šlechta, zkorumpovaná dlouholetou anarchií, se zachovala již od samého počátku podle a zrádně. Z Moravy a Čech přijeli bojovat jen ti, kdo doprovázeli krále osobně. Ostatní táhli k místu bitvy tak, aby přišli po ní. Jeden z nejvýznamnějších uherských magnátů, Jan Zápolský, sedmihradský vévoda, vyčkával po celou dobu bitvy s vojskem podstatně silnějším, než bylo královské, až král padne v boji, aby se zmocnil trůnu. Ludvík měl necelých 30 tisíc vojáků a sultán mnohonásobnou přesilu. Přesto pokládal on i jeho bojvníci za zbabělost, kdyby ustoupili. Dne 29. srpna 1526 se u Moháče rozpoutala kolem 3 hodiny odpoledne bitva. Královské vojsko zaútočilo první, slavná uherská jízda rozdrtila prvé řady Turků, za nimi však stálo 300 děl, připoutaných k sobě řetězy. Útok, podporovaný pěchotou, byl děly zastaven a již za půl druhé hodinny byli všichni královští, obklíčeni tureckou přesilou, pobiti. Několik šlechticů, kteří se zaprisáhli, že v boji zabijí sultána, se probili až k němu, třem se podařilo dotknout kopím i jeho pancíře, byli však poté rozsekáni. Ludvíka se snažili jeho dvořané vyprostit z boje a prchnout do bezpečí, při útěku přes rozvodněný potok se však králův kůň převrátil na záda, když se snažil vydrápat na protější břeh a krále zalehl do močálu. Jeho tělo bylo nalezeno až za dva měsíce a uloženo vedle Vladislava ve Stolním Bělehradě. V boji měl král na přilbě uherskou korunu. Ta byla nalezena též, křížek na ní však byl ohnut. Neví se, zda se tak stalo v bitvě, či poškozením při králové smrti. Na památku Ludvíka, jeho smrti a moháčstké bitvy, byl křížek ponechán provždy již ohnutý a na uherské královské koruně je možno jej takto dodnes spatřit.

Spolu s králem zahynulo 7 biskupů, na 500 šlechticů a více než 24 tisíc bojovníků. Soliman I. měl volnou cestu, vtrhl do Budína, vypálil Pešť a slavnou Matyášovu knihovnu odvezl do Istanbulu. Celé kraje byly strašlivě zpleněny a na čtvrt milionu lidí povražděno, či odvlečeno do otroctví. Uherské království bylo na 150 let rozděleno na 3 části, tureckou, sedmihradskou a habsburskou. Evropu bylo nutno chránit před dalšími výboji a skoro 2 století se válčilo, nebo bylo nutno vydržovat vojenskou hotovost a řetěz pevností. České země zabíraly rozlohou a daněmi prvé místo. Těžko někdo někdy spočítá, kolik peněz jen od nás odešlo na tyto vyčerpávající války, kolik krve a obětí na životech nás stála zbytečně prohraná bitva u Moháče. Všude, kde vládli Jagellonci, se dostali k moci šlechtičtí magnáti, kteří nevázaným sobectvím připravili národu pohromu. V Uhrách vláda magnátů skočila katastrofou u Moháče, v Čechách Bílou horou a

Polsko si rozdělili sousedé. Jsme nyní v prvé polovině XVI. století, započal novověk a s ním i nezadržitelný, byť pomalý úpadek feudální společnosti.

Jestliže za hustiských válek bylo použití střelnéh prachu a palných zbraní sice nesmírně drahou, jinak však téměř neškodnou záležitostí spíše psychologického účinku, novověk si bitvu bez střílení neumí představit. Rytíř na koni pomalu ztrácel význam. Rytíř, jehož výzbroj stála celé jmění, byl od hlavy až k patě oblečen do plechového, či kroužkového odění. Slyšíme-li dnes výraz "brnění", pochází ze staroslovanského "broň", což našemu sluchu již připomene zbraň. Stejný význam se uchytil ve staré francouzštině jako "broigne", šlo však o meč. Odění mohlo zachytit rány mečem, sekyrou, kopím i šípem. Též kůň byl podobně opancéřován. Střelnou zbraní, která dokázala proniknout i tímto oděním, byl rytíř vytlačen. Místo něj přicházejí ke slovu lehčí a lehčí ruční zbraně, jako odlehčené meče, kordy a šavle. Mnohem důležitější se stává měšťanská pěchota, ještě dlouho ne ve stejnokrojích, jak známe dnešní vojska, nicméně lehce oblečená, ovládající v hrubých obrysech principy šermířského umění, jak je známe z filmů a knih o této době, nicméně stále ještě nedosahující virtuosity Tří mušketýrů či pana Volodyjovského. Na ně máme 150 let času od nešťastné bitvy u Moháče a ke konečnému vyrovnání s Turky dokonce 157 roků. A jako všechno, i zbraň a umění zacházet s ní se vyvíjí pomalu, protože však život ve válkách ubíhá rychleji, i tento vývoj postupuje tempem, jaké by v časech míru trvalo nesrovnatelně déle.

Jsem přesvědčený pacifista a nerad bych byl pokládán za obhájce válek. Přesto musím konstatovat, že jako všechno zlé je k něčemu dobré, války přinášejí pokrok v technice, kterou lze užít i pro mírové účely. Lidstvo není schopno po celá staletí objevit něco, přinášejícího užitek a zachraňujícího lidské životy. Jak jde však o zabíjení, objev je tu ihned a potom jej lze za určitých úprav užít i k dobru. Dobytí Ameriky přineslo do Evropy záplavu zlata a stříbra. Studium řeckých a římských autorů, tzv. renesance, prohloubilo vzdělanost. Prohloubila se i touha po moci a kdo měl peníze, měl sice určitou moc, jenže bažil po další a větší. Za peníze pak bylo možno najmout vojsko, zlepšovat výzbroj a kdo se chtěl proti tomu bránit, neměl jinou možnost, než vydávat peníze a vycházet ze zásady, že nejlepší obranou je příprava, když ne rovnou útok. Jako útočné a bitevní zbraně, se musely změnit i systémy opevnění měst. Hrady význam ztratily. Ty tam byly doby, kdy se obležení bránili vřelou smolou, kamením a šípy. Sem ta vystřelil katapult, mnoho škody nenadělal a to bylo všechno. Ještě za dobývání Cařihradu bylo považováno za div techniky dělo obrovské ráže, které vystřelilo osmkrát denně, jehož projektil sice bořil hradby, ale nejprve se po jednom výstřelu muselo dělo ochlazovat mokrými kůžemi, až se nakonec stejně roztrhlo a svého tvůrce, původem Maďara, mrštilo přes hradby města. Nyní byla dělostřelecká technika na takové výši, že hrady, dosud sídla šlechty, neměly význam a buď byly opuštěny, nebo přestavěny na opevněné paláce. Dělový náboj již nebyl kamenný, nebo litinový a kompaktní, ale dutý. Uvnitř byla prachová náplň, při výstřelu se zažehl doutnák a koule explodovala krátce, nebo ihned při dopadu na místo vstřelu. Proti nové zbrani se vyvíjí nová věda, zárodek inženýrství, opevňování moderním způsobem, tedy fortifikace. Zanedlouho se objevují v Evropě města, opevněná způsobem, který by dělal potíže dobyvatelům ještě na počátku tohoto století. Zvláště v Dánsku a Nizozemí se dbalo na fortifikaci sídlišť, rozsáhlé pevnosti byly stavěny v ohrožených oblastech jako soustředění posádek, což se v tomto smyslu udrželo do současnosti.

Povinnost vojenské služby pro všechny obyvatele neexistuje, pouze pro šlechtice, prostí vojáci jsou najímáni za žold. Toto slovo pochází z italského "soldi", tedy "peníze". V některých jazycích je pak soldát dodnes běžným pojmem pro vojáka jako takového. Nejčastěji se dávali najímat Němci. Jejich země byla přelidněná a mnozí proto museli hledat obživu tímto způsobem. Ve většině z nich se vyvinul smysl pro čest a povinnost k tomu, kdo platil, ač jistě byly výjimky. Žoldák, jenž dostal zaplaceno do určeného termínu, byl svému zaměstnavateli do té doby věrný až za hrob. Po uplynutí smlouvy, nebo pokud nedostal dohodnutý žold, se však mohl dát najmout i bývalým nepřítelem, proti němuž donedávna bojoval. Pro velký počet Němců v armádách většiny evropských bojišť, se stávala němčina rozšířeným jazykem pro potřebu velení. Museli ji ovládat i nižší důstojníci, aby se domluvili s mužstvem. Tato potřeba byla pak jednou z příčin pozdějšího poněmčování českého obyvatelstva, v němž zvláště habsburští králové viděli především zdroj k zvýšení počtu svých vojsk. A jestliže z bojišť postupně mizel rytíř, rozhodně nemizel šlechtic. Jeho výsadou nadále bylo velení, musel tedy ovládat němčinu. Většina pánů český jazyk ani pořádně neznala. Často byli od mládí v cizích službách, brali si ženy z cizích rodů, mateřština pro ně byla jazykem nevolníků a přestávali ji užívat, Totéž platilo i v Uhrách, kde maďarsky hovořil jen prostý lid a slovenština v dnešní podobě prakticky neexistovala. Panstvo mluvilo latinsky a jazyk sedláka ovládal málokterý šlechtic. Ovšem i v Uhrách byla z vojenských důvodů potřebná a rozšířená němčina. Český jazyk ztratil svůj evropský význam právě tak, jako jej ztratil národ.

Dohoda z roku 1515 předpokládala zachování koruny obou království, českého i uherského, pro arcivévodu Ferdinanda. Oba trůny se smrtí Ludvíka Jagellonského uvolnily a habsburská klika očekávala, že dohoda vstoupí v platnost bez potíží. V Uhrách sice prorakouská strana zvolila Ferdinanda králem a ten byl roku 1527 korunován, příštího roku byla korunována i jeho manželka, Vladislavova dcera Anna, ale to bylo všechno. Národní strana povolala v Tokaji na trůn vévodu Jana Zápolského, který se ihned spojil s Turky. Ti na podporu spojence a jistě velmi ochotně, oblehli roku 1529 Vídeň. Když se však počala scházet zemská hotovost, prozřetelně se od Vídně stáhli, totéž se opakovalo po třech letech. Pokaždé však Turci strašlivě poplenili celé kraje, kudy táhli. Vzdorokrál Jan Zápolský se na trůně držel jen jako poddaný tureckého sultána. Obecně je považován za zrádce nejen Uher, ale celé Evropy. Nese nespornou vinu na neštěstí své vlasti. Jako zrádce a kolaborant s Turky byl papežem vyloučen z církve. Zápolský musil vědět, čeho se Turci dopouštějí na bezbranném obyvatelstvu, ta svou moc, podporovanou sultánem, však neviděl a neslyšel. Zemřel roku 1540 a je posledním uherským králem, pohřbeným ve Stolním Bělehradě. Jeho škoda, že se nedal pochovat v oblasti Horních Uher, kde by se nyní dočkal úcty a obdivu, jako další zrádce, Imrich Tököly, pochovaný v Kežmaroku. Jan Zápolský je klasickou ukázkou patologické touhy po moci, vedoucí k jakýmkoliv zločinům a navíc k sebeklamu. Pro svůj krátkodobý prospěch způsobil své zemi a svému lidu dlouhodobou škodu. V odporu proti Habsburkům pak po jeho smrti pokračoval ještě jeho syn, Jan Zikmund, jehož matkou byla polská kněžna Isabela. K podpoře Jana Zikmunda vtrhl sultán Soliman I. znovu do Uher a natrvalo zabral Budín, který Zápolským patřil. Turci se jako spojenci tedy příliš neosvědčili, přesto však byli vyhledávání vždy, kdykoliv některý z magnátů dával přednost vlastnímu prospěchu před svým národem.

(pokračování příště)

Jan Cigánek

Politické strany v 1. republice

(7. část)

V prvních letech postupovala Slovenská ľudová strana jednotně s Čs. stranou lidovou ve snaze zastavit nápor protikatolických a ateisticko-materialistických sil a tvořily společný parlamentní klub. Jamile se však Čs. strana lidová stala vládní stranou a začala provádět čechoslovakistickou politiku, jejich vzájemný vztah se přiostřil a v listopadu 1921 se obě strany spolu rozešly. Dominantní postavení na Slovensku umožnilo ľudové straně provádět daleko důslednější politiku o obhajobě zájmů katolické církve i veřejnosti, než Čs. straně lidové. Usilovala rovněž zastavit pronikání českého husitismu a zednářských lóží na Slovensko a zachovat tak katolický ráz kulturní svébytnosti Slovenska.

K desátému výročí pittsburgské dohody dne 28. května 1928 prohlásila Hlinkova slovenská ľudová strana (tak zněl do roku 1925 oficiální název strany) v manifestu, že je loajální k republice, ale přidržuje se oné dohody, v níž zástupci organizací amerických Slováků a zástupci českých sdružení přijali tento program: **"Schvalujeme politický program, usilující o spojení Čechů a Slováků v samostatném státě z Českých zemí a Slovenska. Slovenština bude úředním jazykem ve škole, úřadě a ve veřejném životě vůbec. Česko-slovenský stát bude republikou, jeho konstituce bude demokratickou... Podrobná ustanovení o zařízení čsl. státu ponechávají se osvobozeným Čechům a Slovákům a jejich právoplatným představitelům.".** V roce 1932 se ľudová strana dohodla na společném autonomistickém programu se Slovenskou národní stranou. Na jaře 1935 vytvořila ľudová strana k parlamentním volbám tzv. Autonomistický blok se Slovenskou národní stranou, polskými stranami v ČSR a Avtonomnym zemiedělskim soju-zom z Podkarpatské Rusi. Ve volbách toto uskupení získalo 564 270 hlasů (tj.6,9 %).

Po roce 1935 se ľudová strana orientovala na slovenskou autonomii stále výrazněji. Hlinka vyhrotil svůj protičeskoslovenský postoj do té míry, **že odmítal jakékoliv jednání nejen s politiky Čs. strany lidové, které považoval - jistě oprávněně - za nástroj socialisticky se profilující politiky hradního režimu iniciované zednářskými lóžemi**, ale i s českým kněžstvem, jehož většina byla spjata s lidovci. Zároveň se pod vedením Vojtecha Tuky začalo v ľudové straně vytvářet radikální křídlo především z řad mladších členů strany, které hledalo kontakty v Berlíně a stále méně skrývalo svou snahu rozbít republiku.

Ještě ke zbývajícím výsledkům parlamentních voleb. V roce 1920 získala ľudová strana 235 400 hlasů (3,8%), v roce 1925 již 489 100 hlasů (6,9%) a v roce 1929 klesla na 425 050 hlasů (5,7%).

Po mnichovské katastrofě přiměla ľudová strana (nyní již pod vedením Jozefa Tisa) čs. vládu, aby souhlasila s ustavením autonomní slovenské vlády (říjen 1938). O měsíc později se dohodla se slovenskými agrárníky na vytvoření "celonárodní strany", do níž pak vstoupily další slovenské občanské strany a národní socialisté. Vznikla Slovenská ľudová strana, strana slovenské národní jednoty. **Politika této strany totalitního charakteru nedovršila myšlenku svébytnosti Slováků, nýbrž volila mezi dvěma zly - buď bude vyhlášen slovenský stát jako vazal Německa, anebo bude Slovensko okupováno Maďary. Slovensko se tak 14. března 1939 stalo formálně samostatným státem, ve skutečnosti však naprosto podřízeným Hitlerovi. Mnohaleté úsilí A. Hlinky tím bylo zmařeno...**

Sudetoněmecké strany

Československý stát se takřka od svého vyhlášení potýkal s většími či menšími obtížemi, s nepochopením či dokonce odporem. Jako první proti němu pozvedli hlas sudetoněmečtí politikové. **Vyjádřili tím téměř jednoznačný postoj německé menšiny, kterou od podzimu 1918 až do září 1919 spojoval negativní vztah k nové republice. Její boj směřoval proti státu samému, proti jeho historiským hranicím.**

Zástupci Němců se hned v prvních dnech existence československého státu pokusili vyčlenit z českých zemí jejich pohraniční oblasti a jako autonomní provincie je připojit k příštímu Německému Rakousku, které němečtí poslanci dosavadní říšské rady připravovali jako přechodný státní útvar na cestě k sjednocenému Německu. Den po vyhlášení samostatnosti Československa vyhlásili sudetoněmečtí politikové v severních Čechách provincii Deutschböhmen, následující den vyčlenili severomoravskou provincii Sudetenland a o pár dní později ještě provincii Deutschasüdmähren na jižní Moravě a provincii Böhmerwaldgau v jižních Čechách. Nechtěl-li sotva vzniklý československý stát přijít o svou integritu, bylo nutné zjednat pořádek vojenskou silou. Koncem listopadu 1918 české vojsko obsadilo Most a během prosince byla likvidace sudetoněmeckých provincií ukončena; odpor Němců proti postupujícím jednotkám byl nepatrný.

Saint-germainská mírová smlouva s Rakouskem, uzavřená v září 1919, uznala pro Československo historické hranice Koruny české, otázka německé menšiny se tak stala vnitřní záležitostí našeho státu. Rakouské Národní shromáždění se muselo rozloučit se sudetoněmeckými poslanci. Tím skončil otevřený, jasně protistátní odpor německé menšiny.

Od podzimu 1919 do roku 1925 probíhala postupná změna orientace německé politiky. **Německá menšina formálně přijala existenci československého státu, avšak nadále odmítala jeho ústavní řád a správní zřízení. Sudetoněmečtí politikové se neustále dovolávali práva na sebeurčení, přestože ještě v posledních letech Rakousko-Uherska odmítali i pouhé diskuse o stejném právu pro slovanské národy.** Dožadovali se župního systému, který by umožnil regionální německou samosprávu v německých oblastech. Veškeré tyto požadavky implicitně vyjadřovaly neochotu přizpůsobit se novým poměrům a jejich splnění by beztak sloužilo pouze jako odrazový můstek k příštímu rozchodu německé menšiny s československým státem.

Skutečností zůstává, že Československá republika vznikla sice jako stát jednotného československého národa (postoj Slováků jsme si objasnili v předchozím čísle), avšak Němcům byla poskytnuta individuálně stejná práva. Připustit autonomii německých oblastí však nebylo možné právě s ohledem na přetrvávající odmítavý postoj německé menšiny vůči státu.

Sudetoněmecké strany se zkonstituovaly během roku 1919 a začátkem roku následujícího. Prvních parlamentních voleb v roce 1920 se zúčastnily s ostrými nacionálními výhradami vůči ústavnímu řádu a státoprávnímu uspořádání republiky. S nejdelším a nejostřejším prohlášením vůči tehdejší situaci přišla německá sociální demokracie.

Bezprostředně po volbách přečetl v poslanecké sněmovně dr. Londgmann von Auen ostré prohlášení jménem čtyř stran parlamentního svazu Německá federace, který tvořily všechny německé strany kromě sociálních demokratů: "...Veškeré čsl. zákonodárství i s oktrojovanou ústavou jest zjevným porušením smlouvy o ochraně menšin. Proto prohlašujeme slavnostně, že žádný z těchto zákonů za závazný pro sebe neuznáváme." Rovněž prohlášení sociálních demokratů nešetřilo radi-

kalismem: "Zrušení každé národní cizovlády a odstranění byrokratického vládního systému to je bezprostřední cíl našeho boje."

Během následujících let v německých stranách (s výjimkou nacionální a nacionálně socialistické strany) postupně získaly převahu realisticky smýšlející proudy, které usilovaly nahradit negativní postoj vůči státnímu systému aktivní účastí na politickém životě první republiky a byly připraveny ke spolupráci s Čechy. V listopadu 1922 došlo k rozpadu německého parlament-ního svazu. Vystoupili z něho nacionálové a nacionální socialisté, kteří už v červnu téhož roku pro nesouhlas s aktivistickými proudy (Německé bojové společenství). Ostatní strany se v říjnu 1923 spojily v Deutsche Arbeitsgemeinschaft (Německé pracovní souručenství).

V parlamentních volbách v roce 1925 zaznamenaly značný přírůstek hlasů aktivistické strany (především agrárníci a křesťanští sociálové), zatímco německé nacionalistické strany začaly ztrácet půdu pod nohama. **Nová situace ve smýšlení německé menšiny přivodila novou politiku německých stran, která přechodně uvolnila národnostní napětí a vytvořila příznivější atmosféru mezi německým a českým národem.** V říjnu 1926 vystoupila strana německých agrárníků a strana křesťansko-sociální do vládní koalice s českými občanskými stranami.

Po parlamentních volbách v roce 1929 vstoupily do vládní koalice socialistické strany (jejich účast ve vládě horlivě podporoval "nadstranický" prezident T. G. Masaryk), což vedlo především k oslabení katolických stran. Z vlády odešel i zástupce německých křesťanských sociálů a byl nahrazen představitelem německé sociální demokracie, který spolu se zástupcem německých agrárníků setrval v československých vládách nepřetržitě až do roku 1938.

Po nástupu nacionálního socialismu k moci v Německu v roce 1933 došlo k výrazné radikalizaci německé menšiny a jejích politických stran. Neprojevila se pouze v nacionalistických stranách (nacionálové a nacionální socialisté), které byly ještě téhož roku za svou protiústavní činnost postaveny mimo zákon, ale i v dosavadních aktivistických stranách (především v křesťansko-sociální straně), kde opět začaly zesilovat hlasy požadující pro německou menšinu "právo na sebeurčení". Členstvo obou zakázaných stran se pak stalo zárodkem nového sudetoněmeckého nacionalistického hnutí - **Sudetoněmeckého vlasteneckého hnutí.** Tato Henleinova organizace získávala stále větší vliv mezi německou menšinou, přejímala nacistické politické metody a stále vyhraněnější nacionalismus. V roce 1935, kdy se změnila v **Sudetoněmeckou stranu**, měl již Henlein na své straně většinu německého obyvatelstva spolupracoval i s ostatními německými stranami (kromě sociálních demokratů). Aktivismus v pravém slova smyslu jednotlivé strany fakticky nahradily koncepcí jakéhosi "aktivismu" s nacionalistickými, loajálně opozičními prvky. V roce 1936 vzniklo tzv. novoaktivistické hnutí, v němž se spojili nacionalisticky orientovaní představitelé sociální demokracie, agrárníků a křesťanských sociálů. Pokles pozic těchto stran se však již nedal zastavit, neboť **převážná část německé menšiny za svého mluvčího vybrala Sudetoněmeckou stranu. Ta už vědomě pracovala ve službách nacistického Německa.**

Po anšlusu Rakouska hitlerovským Německem a po Henleinově manifestu z března 1938, jímž vyzval všechny Němce, aby do měsíce vstoupili do jeho strany, nastalo zhroucení aktivistických stran. **Sudetští Němci (až na malé výjimky) podlehli demagogii a nacionálnímu fanatismu henleinovců do té míry, že zcela vědomě rozbíjeli čs. stát svým bojem za "návrat do Říše". Zbavili se tak jakéhokoliv nároku na život v této zemi.**

Všechny německé strany stály teoreticky na principu sebeurčení, neboť jejich programy pocházely z raného období negativistické politiky.

Svaz zemědělců.

Až do příchodu henleinovců na politické výsluní vynikal mezi německými občanskými stranami Bund der Landwirte (Svaz zemědělců), který se ustavil v lednu 1920. V politickém programu žádal neomezené právo na sebeurčení pro německou menšinu, co nejrychlejší rozpuštění stálého vojska, přiměřené zastoupení ve vládě a v úřadech, revizi zákonů vydaných nevoleným Národním shromážděním (v letech 1918-1920), samosprávu obcí v národnostně jednotných správních okresech. Jako strana agrárního typu hájil především zájmy venkova jako takového, nerozlišoval mezi vyššími a nižšími sociálními kategoriemi jeho obyvatelstva - usiloval o lepší hospodářské podmínky a o vyšší vzdělání prostého zemědělského lidu, svou pozornost však věnoval i vyšším venkovským vrstvám.

Svaz zemědělců se hlásil k aktivistické politice společně s ostatními občanskými stranami, a to i v době, kdy již fakticky zaštiťoval politiku henleinovců, a před parlamentními volbami v roce 1935 dokonce se Sudetoněmeckou stranou vedl jednání o předvolební spolupráci. Tehdy ještě skončilo neúspěšně, protože Svaz zemědělců se nehodlal vzdát svého dominantního postavení na venkově ve prospěch henleinovců. Účast Svazu zemědělců ve vládní koalici, byť ve druhé polovině 30. let následkem faktického ústupu od aktivismu již spíše formální, skončila v březnu 1938 jeho splynutím se Sudetoněmeckou stranou.

Křesťansko-sociální strana

Katolická strana německé menšiny - Deutsche christlich-soziale Volkspartei (Německá křesťansko-sociální strana lidová) - vznikla v listopadu 1919 a rovněž trvala na sebeurčovacím právu německého národa. Stavěla se proti nadvládě židovské lobby, žádala ochranu práce proti "kapitalistickému vysávání", vyslovila se pro nekompromisní stíhání lichvy, kartelů a všech dalších výstřelků v bankovním systému. V jejím programu nechyběly ani požadavky sociální ochrany, vycházející z křesťanského principu, strana rovněž žádala nerozlučitelnost manželství a povinné vyučování náboženství.

Do vládní většiny byla křesťansko-sociální strana přijata po parlamentních volbách v roce 1925, avšak na rozdíl od německých agrárníků po dalších volbách v roce 1929 již do nové vládní koalice pojata nebyla. Tím dočasně skončila její aktivistická politika, protože zahájila znovu nacionální, byť loajální opozici. To se odrazilo i na jejím vztahu k ostatním katolickým stranám v republice, se kterými byla nyní ochotna spolupracovat jen v otázkách kulturních.

Před parlamentními volbami v roce 1935 křesťansko-sociální strana uspořádala sjezd, kde se usnesla na nových programových směrnicích. **Žádala mj. pro německý lid v ČSR politickou rovnoprávnost (ve skutečnosti již zaručenou v čs. ústavě) a samosprávu - zvláště kulturní - a rovněž se vyslovila pro svornou spolupráci mezi státem a církví.** Snažila se zároveň navázat jednání o volební dohodu s henleinovci, což se jí však nepodařilo.

V červenci 1936 křesťansko-sociální strana vstoupila do nové vlády, čímž se na čas alespoň formálně vrátila k aktivistické politice. Již v březnu 1938 strana rezignovala a s heslem "Wir müssen mit Volk gehen" přešla k Henleinově straně.

(příště dokončení sudetoněmecké strany)

Petr Kurssa

Týdeník Politika, soukromý list pro politiku a ekonomiku. Šéfredaktor Josef Tomáš, zástupce šéfredaktora Jaroslav Voříšek. Vychází každý čtvrtek. Registrační číslo 5580, TS 5 G, mezinárodní indexové číslo 47 620, povoleno ministerstvem kultury ČR. Kontaktní adresa: P.O. BOX 31, 106 00 PRAHA 106. sazba-tisk RECAL-DOBEL Lanškroun tel: 0467/6403